י) [מנחרה כם: כל הענין], ו) [דברים כא], ו) [סנהדרין מו:], ח) ופורש. יעצ"ך,

ט) רש"א מ"ז,

הגהות הב"ח

טתי טובוט זכן מומר בנביה. נ"ב נקט נביה לומר דאע"ג דהוי זבל גמור

ומחרלים ושיש לחוש בדברי וממרכים [שיש מחוש כדברי רבנן] דלרבנן אף בשוחק וזורה לרוח שהוא דבר

מועט ולא אתו לזכל כו נמי

יש לחוש: (ג) ד"ה ולקברינהו וכו' איניש גנב

ואייתי וקברם הכל וכן

לרך עתה לקצור בבורות ילחחר שנעשו עפרא אין

לחוש שמא יקחום לובל בהם דאין דרך לחטט אחר הקברים משום זבל ונראה

שלריך לקברן מעט בעומק פן יבא לחטט אחריהם

פן יבא לחטט אחריהם הס"ד וכל"ל ועל תיבות וכן

דרך עתה נ"ב כלומר כיון שגם עתה רגילות הוא שתטמינין וקוברין חטין

משא"כ בשר ושער א"כ שפיר קאמר תלמודא דבחיטי לא מוכחא מילחא

אח"כ הקשו התוספות דמה מועיל דקלינהו

למיחש שמא יקחום לזכל

בהם ומיישבין ג"כ דחין

דרך לחטט וכו' אח"כ כתבו ונראה וכו' כלומר דנראה להחמיר שמא יבואו

לחטט אחריהם ולכך נריך

לקברן בעומק מעט ואפשר דה"ה בבשר ושער יש

להחמיר פן יבואו לחטט לאחר שנעשו זבל: (ד) ד"ה

יזפי וכו' בשמינית פרש"י אישתכת: (ה) ד"ה יאות

ואח"כ נתן זכו ומת כ נתן כדו אתגבה דאתננה מותר כיון שלא וכו׳ לא היה לו לאסור:

ליחול

יהברינהו

אכתי

. בבורות מבואה נר מצוה

יא א מיי׳ פ״ו מהל׳ שמיטין הלכ׳ יג: יב ב מיי׳ פי״ג מהל׳ מהכלות אסורות הלכה טו טור ש"ע י"ד סי" קלג סעיף א: ל ג מיי׳ פט״ו מהל׳ סנהדרין הלכה ט: ד מיי' פ"ח מי שמיטה הלכה כ:

מעמידין (לעיל דף ל:) שלש יינות הן יין נסך אסור בהנאה ומטמא טומאה חמורה בכזית סתם יינן אסור בהנאה ומטמא טומאת משקין ברביעית: לתכיה. ספינתו: בי קיברי. בית (h) תום' ד"ה חמרין וכו' הקברות: (יבדרינהו. יפזרס כמות פיי דרווחי: (נ) ד"ה הקברות: ליבדרינהו. יפזרס למות למנולי וכו' מותר שהם ל"ל לשרפן: אחו בהו. אינשי לידי תקלה דהדרי ומלקטי להו: ולקברינהו. הכי בעינייהו: כולן נקברין עמו. דכתיבי לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו אף העץ במשמע והכי אמרינן בפרק נגמר הדין שען שומע אני בין תלוש בין מחובר ת"ל כי קבור תקברנו מי שאינו מחוסר אלא קבורה יצא זה שמחוסר קבורה ותלישה. אלמא עץ גופיה איסורי הנאה וקברי ליה בעיניה ולא חיישינן לתקלה: שאני התם כיון דקברי בבי דינא. בבית ההברות המתוקנים בבית דין מוכחא מילתא לכל מאן דמשכח להו התם ידע דמהרוגי ב"ד הוו ח' ופירש: יופי פירי שביעים. קודם זמן הביעור: ופרעו להו בשמינית. אשתכח דאכלי עניים בשמינית אחר הביעור חליפי פירות שביעית: יאות הן עבדין. כיון דההיא שעתא לא הוו הכך בעין ולא איחלופי הני בהני לאו חליפין נינהו ולא חיילא קדושת שביעית עלייהו: וכנגדו באתנן. בא עליה ואח"כ נתן לה אתננה מותר להקרבה דכיון דלאו בשעת ביאה יהביה ניהלה כי הדר יהב לה ההוא טלה מתנה בעלמא הוא: נתן לה ולא בא עליה כו'. מפרש ואזיל: אלא ה"ק נתן לה. ולה בה עליה עכשיו הלה לאחר זמן: או בא עליה. ולא נתן לה עכשיו אלא לאחר זמן:

העלה לי פירות הללו לירושלים לחלק אבל אומר לו העלם לאוכלם ולשתותם בירושלים ונותנין זה לזה מתנה של חגם ורבא אמר לעולם דקדוש בקדושת שביעית ודקא קשיא לך פועל יפועל דלא נפיש אגריה לא קנסוהו רבנן חמרין דנפיש אגרייהו קנסו רבנן בהו ומתני' חומרא דיין נסך שאני: איבעיא להו שכרו לסתם יינן מהו מי אמרי' כיון דאיסורא חמור כדיין נסך שכרו נמי אסור או דלמא הואיל ומומאתו קיל אף שכרו נמי קיל תא שמע דההוא גברא דאגר ארביה לסתם יינן יהבו ליה חימי באגרא אתא לקמיה דרב חסרא א"ל יזיל קלינהו וקברינהו (בקברי) ולימא ליה בדרינהו אתו בהו לידי תקלה וליקלינהו וליבדרינהו דלמא מזבלי בהו ולקברינהו בעינייהו מי לא יותנן יאחד אבן שנסקל בה ואחר עץ שנתלה עליו ואחר סייף שנהרג בו ואחד סודר שנחנק בו כולם נקברים עמו התם דקא קברי בבי דינא מוכחא מילתא דהרוגי בית דין נינהו הכא לא מוכחא מילתא אימר אינש גנב ואייתי קברא הכא דבי רבי ינאי יזפי פירי שביעית מעניים ופרעו להו בשמינית אתו אמרו ליה לרבי יוחנן אמר להו ייאות הן עבדין וכנגדן באתנן מותר דתניא סנתן לה ולא בא עליה בא עליה ולא נתן לה אתננה מותר נתן לה ולא בא עליה פשימא כיון דלא בא עליה מתנה בעלמא הוא דיהיב לה ותו בא עליה ולא נתן לה הא לא יהיב לה ולא מידי וכיון דלא נתן לה מאי אתננה מותר אלא הכי קאמר נתן לה ואחר כך בא עליה או בא עליה ואחר כך נתן לה אתנגה מותר נתן לה ואחר כך בא עליה לכי בא עליה

אכילה ושתיה כדתנן (מע"ש פ"ב מ"א) מעשר שני ניתן לאכילה שתיה וסיכה וקשה דהא תנן בסוף פ"ק דמעשר שני אין לוקחין ממעות מעשר שני בהמה טמחה (ומעשר) כו' משמע הא מלבושין מותרין ועוד תנן התם ופ״ה מי״ב) ולא נתתי ממנו למת ליהח לו ארון ותכריכין הא (לאו) [לחי] דומיא דמת מותר ויש לומר דכל אותם משניות המתירות היינו מן התורה אבל רבנן אסרו כל עניני סחורה לפי שמלוה לעשות ממנו שלמים ואסרו גם לפרוע בו שכר הפועלים והא דאיתא בירושלמי שאסור ג"כ לחי דומיא דמת ומפיק לה מקרא אסמכתא בעלמא הוא ור׳ יהודה היה מקשה על זה דאמרינן בפרק בכל מערבין (עירובין דף כו:) מקרא דונמתה הכסף דדריש כללי ופרטי ולא מרבינן אלא פרי מפרי וגדולי קרקע לאכילה אבל דבר שאינו של אכילה לא אשכחן דאיתרבי לכן נראה לפרש דכל מקום שמצינו היתר ליקח ממנו שום דבר היינו להיות מעות בקדושת מעשר ביד הלוקח כמו גבי שביעית פ' לולב הגזול (סוכה דף מא.) מי שיש לו סלע של שביעית כו' דבעינן שתהא שביעית ביד הלוקח וכ"מ שמלינו איסור מקח היינו דרך חילול להיות במעשר המעות חולין ביד הלוקח: חמרין דנפיש אגרייהו. פי׳

העלה לי פירות לירושלים לחלק. דהוי כמוכר מעשר שני ואסור למכור מעשר שני והרבה משניות מוכיחות במסכת מעשר שני דאסור לעשות סחורה במעשר שני ומסתבר דכל מידי דאין

מתחלל עליו זהו סחורה האסורה בו ואינו מתחלל אלא על דבר

(א) ורווחי טפי ודמו טפי לסחורה: שברן לסתם יינן מהו. לכתחלה ודאי אסור להשתכר בסתם יינם כדאמרינן לעיל (דף נו:) דלא שרי לדרוך עם העובד כוכבים בגת אי לא ליירי לידיה אלא מיבעיא ליה אם השכר מותר בדיעבד או לא: דאנר לארביה לסתם יינן. מימה מאי ראיה מביא מארבא לפועל שאני התם דנפיש אגריה ודמי לחמרין י"ל כי לא היה השכר כי אם מעט לעבור נהר קטן והוי כפועל:

ליקלינהן וליבדרינהו. פי׳ בלא בי קברי ומשני אמי לובלו והא דלא הדר פריך וליקלינהו וליבדרינהו בי קברי דהתם לא שייך אמי לזבולי כדכתיב (מלכים ב כג) וישלך את עפרה על קבר בני העם וי"ל דההיא בקבר בנין שאסור בהנאה אבל הכא בי קברי לוכוני כי פול בי לי פני בי לו המשע בסנהדרין פרק נגמר הדין (דף מו) קבריה דרב דהוו שקלי מיניה עפרא לאישתא בת יומא:
ארני ליבולי. וא"ת ומה בכך הא פסקינן לעיל (דף מנו) כר' יוסי דאמר זה זה גורם (ב') מותר ש' (בנביה) דהוי זבל דאיסור וקרקע דהיתר
ויש לומר שלכתחלה יש לחוש לדברי רבנן שחולקין עליו דאמרי אף הוא נעשה זבל: ולקבריבהו בעינייהו. ומסיק לא מוכחא
מילתא ואסור וא"ת מאי שנא מכל הנקברין דחשיב פ"ב דתמורה (דף לג:) שור הנסקל ועגלה ערופה ושער נזיר וכל דקברי בעינייהו אף בלא בי קיברי וי"ל כיון שאין דרך לקבור בשר ושער מוכחא מילחא אבל חיטי אין קבורתן מוכחת דאיכא למימר איניש גגב (ב) וקבר ואייתי הכא וכן דרך עתה לקבור בכורות ונראה שלריך לקברן מעט בעומק פן יבא לחטט אחריהם ולאחר שנעשו עפרא אין לחוש שמא יקחום לוכל כהם דאין דרך לחטט אחר הקברים משום זכל: יופי פירות שביעית מעניים ופרעי להם בשמינית. (ד) אישחכם דאכלי עניים בשמינית לאחר הביעור חליפי פירות שביעית לריך לפרש שהאיסור היה מה שהיו אוכלים אותם בחזקת שלהם דאילו בתורת שביעית אפילו הפירות עלמן או יכולין עניים לאכול לכ"ע כדתניא בתוספתא (פ"ח דשביעית) הגיע שעת הביעור עניים אוכלים אחר הביעור ולא עשירים דברי ר' יחודה ר' יוסי אומר אחד עניים אחד עשירים אוכלים אחר הביעור אי נמי העניים היו עושים מהם מלוגמא או סחורה ולפיכך הקפידו עליהם אותם שבאו ואמרו לרבי יוחנן: יאות הן עבדין. (ה) דכיון דבההיא שעתא לא הוו הכך בעין לא חליפין נינהו ולא חייל עלייהו קדושת שביעית ולפי זה אפילו בשביעית עלמה היו יכולין לפרוע אם כבר אכלו פירות שביעית וההיא דאמרינן בלולב הגזול (סוכה דף לט.) דמבליע דמי אתרוג בלולב ה״ה בלא הבלעה אם היה עם הארץ רולה להקיף עד שיכלה האתרוג ולא היה כאן דמי שביעית ומכאן דקדק הרב רבי אלחנן הלכה למעשה שאם יש ביד ישראל יין נסך ועבודת כוכבים ודברים האסורים ומכרן לעובד כוכבים בהקפה ומכרס העוצד כוכבים לאחר קודם שיתן לזה הישראל הדמים שהדמים מוחרין בדיעבד ואע"פ שהאיסור עדיין ישנו בעולם ועוד הוסיף רבינו יצחק שאפי" לא מכרם העובד כוכבים אלא כיון שמשכם אצלו קודם שיתן הדמים דקי"ל (לקמן שא.) משיכת עובד כוכבים קונה והוי כמו בא עליה ואח"כ נתן דאתננה מותר כיון שלא היה ברשותה בשעת הביאה וה"נ לא היתה עבודת כוכבים ברשותו בשעת פריעת המעות ומטעם רבית לא היה לאסור דאותן דבי רבי ינאי היה להם תבואה בביתם וסאה בסאה מותר ביש לו: אלא ה"ק גתן דה ואח"ב בא עליה אתננה מותר. פי׳ דכגון דאמר לה הילך טלה מעכשיו ונשעת ביאה תהא נגמרת מתנתה ופריך וליחול עלה איסור אתגן למפרע משעה דיהיב לה ומסיק כשקדמה והקריבתו קודם הביאה ופריך היכי דמי בשאמר לה הילך טלה מעכשיו איזה מתון מופרע משפט ליטב כל ומפק בשקימה יוסקר במו קודם מפנה יופרן שכי למי בשנת ביאה אבל לשון גירסת הספרים מתנה הוא לשון אמר לה אי דאמר לה קני מעכשיו פשיטא דמותר דהא ליתיה בשעת ביאה אבל לשון גירסת הספרים מתנה הוא דיהיב לה קשה קצת דהא לא מתנה הוא שהרי אמר לה לכשתבעל תהא נגמרת כדפרישית ובתמורה (דף כע.) נמי אינו

בספרים ואי גרסינן ליה נפרש כן כמו מתנה הוא כיון שהקריבתו כבר:

הנהות מהר"ב רנשבורג

א] תום' ד"ה יזפי פירות שביעית וכו' יכולין עניים לאכול לכ"ע כדתניא בתוספתא, נ"ב תימה דמשנה שלימה היא במס' שביעית פ"ט מ"ח ויעו"ש בחו"ט ד"ה ר"י דהרמב"ם גרים אין אוכלין בדרבי יוסי אבל המוס' לא גרסי הכי דא"כ איך אמרו לכ"ע אוכלין נגד המשנה ומה גם שהמוס' בפסחים נב ע"ב ד"ה מתבערין גורסין כגירסתינו ע"ש